

Archeologienota

Programma van maatregelen

IEPER HAIGLAAN 64-70 (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Els DUMALIN, Lynn
DEVALCKENEER en Jeroen VERMEERSCH

Projectcode: 2019A349

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Initiatiefnemer: zie privacyfiche
- ➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Ieper Haiglaan 64-70 (zie plan in bijlage 2 en 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Kadastergegevens: Ieper, afdeling 3, sectie E, percelen 257/2s9, 257/2x9, 257/2e10, 257/2f10, 257/2y9, 312/s2, 312/2w7, 310/a12, 310/b12, 310/n12, 312/y2 en 312/m2 (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

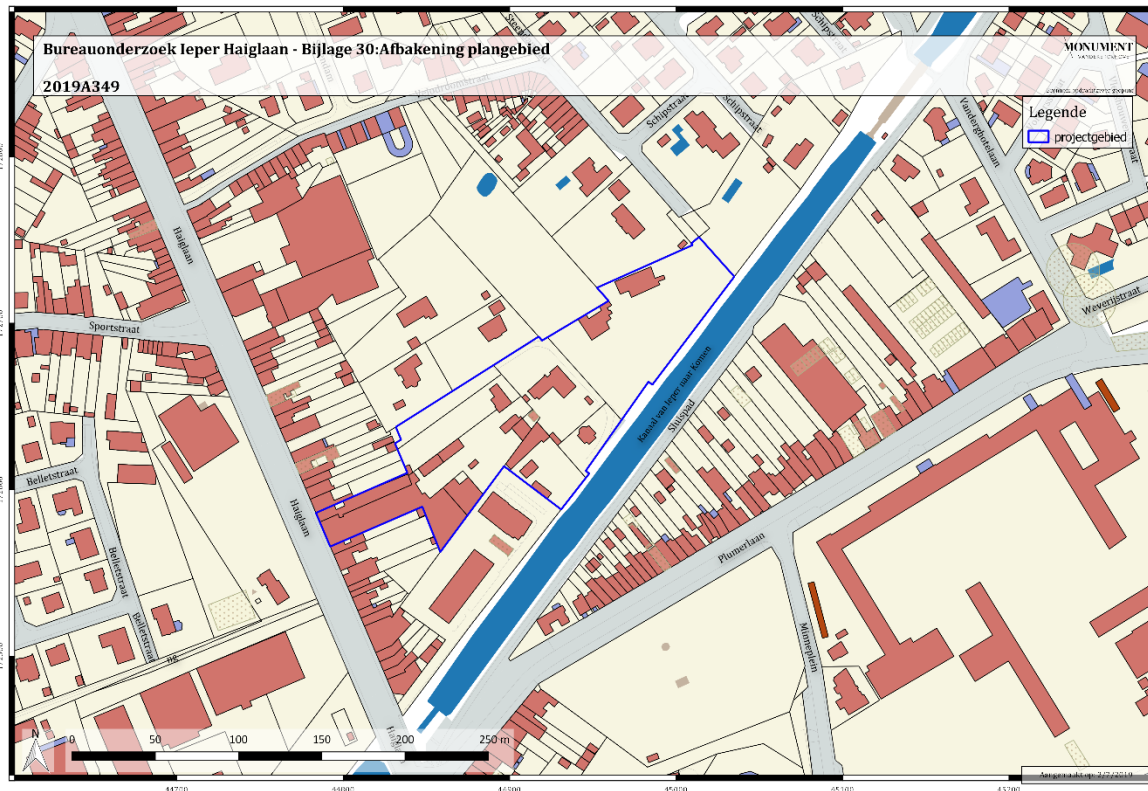
- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Daarom is voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk is. Gezien de topografische ligging (ten noordwesten van de historische stadskern van Ieper) en de aard van de te verwachten archeologische sporen (de heel waarschijnlijke aanwezigheid van de resten behorend tot het Hoornwerk van Elverdinge en mogelijke oudere laatmiddeleeuwse sporen) wordt een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuven voorgesteld als de meest aangewezen methode. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de verschillende onderzoeksfases moeten voldoen. Het uitgesteld traject is noodzakelijk omdat de betrokken percelen nog voorzien van bebouwing en verhardingen alsook bomen. Deze dienen eerst af- en uitgebroken als gerooid te worden alvorens verder vooronderzoek kan uitgevoerd worden.

- **Planafbakening**

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 16.122m² en dient volledig onderzocht te worden door middel van proefsleuven (zie figuur 1)

Figuur 1: Afbakening plangebied

• Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. De onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? In welke mate zijn er nog sporen bewaard van het Hoornwerk van Elverdinge? Zijn er sporen bewaard gebleven van het laatmiddeleeuwse wegtracé en mogelijke bewoning? Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een wegtracé na de afbraak van de omwalling? Zijn er sporen bewaard gebleven daterend van de Eerste Wereldoorlog?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak**

Hieronder wordt per voorgestelde onderzoeksmethode de te hanteren techniek beschreven:

- **Proefsleuven/proefputten**

Teneinde na te gaan wat de precieze aard en de graad van de bewaring is van de te verwachten archeologische site op het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven 20 m (van middenpunt tot middenpunt)¹. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. Het sleuvenplan voorziet de aanleg van 3 sleuven met een zuidwest-noordoost oriëntatie. De sleuven bevinden zich in het noorden, centraal en in het zuiden van het projectgebied. Zij werden aangelegd om een optimale kenniswinst te leveren voornamelijk met betrekking tot de Ieperse vestingwerken alsook mogelijke oudere sporen – zoals de laatmiddeleeuwse straat en mogelijke bewoning – alsook mee recente sporen. Met betrekking tot de vestingwerken zijn de drie sleuven haaks op omwalling aangelegd. De noordelijke sleuf wordt verwacht een inzicht te geven in de opbouw van het hoornwerk net buiten het niveau van het bastion tot en met de buitenste schil van de omwalling. De centrale sleuf strekt zich over haast het volledige projectgebied en biedt een inzicht in nagenoeg de volledige opbouw van het hoornwerk: van bastionwal tot en met de buitenste schil. De zuidelijke sleuf kent een kleinere lengte en wordt verwacht een inzicht te geven in de tweede schil samengesteld uit wal en gracht.

Het is de bedoeling dat men sleuven aanlegt tot op het eerste archeologisch niveau, waarbij men zich beperkt tot een maximale diepte van 4.5m onder het maaiveld. In elke sleuf wordt er lokaal verdiept tot op de onverstoorde moederbodem om zo een zicht te bekomen van de totale stratigrafie. Indien dit niet kan via uitgraving, wordt overgeschakeld op boren.

Het sleuvenplan voorziet 5m brede sleuven zodat men trapsgewijs op een veilige manier kan afgraven. Indien nodig voor de veiligheid wordt de sleuf breder gemaakt. De grond wordt naast de sleuf gestockeerd.

Op deze manier is er de meeste kans om sporen van de Vaubanversterking en de ruimtes tussen de grachten aan te snijden. Dit zien we dankzij de kaart van Bailleu (zie figuur 2) en de

---

¹ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

Ferrariskaart (zie figuur 3). Per sleuf en minstens om de 50m wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Er worden extra volgsleuven, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 14% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarsleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 16,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.² De percentages wijken echter af van de voorgeschreven percentages in de Code van Goede Praktijk. Er moet hier echter rekening worden gehouden met de breedte van de sleuven – zijnde 5 m. Onvermijdelijk zal hierdoor een groter oppervlak onderzocht worden door hun aanleg. Tevens zorgde ook hun inplanting met respect tot het bekomen van maximale inzichten in onder meer de Ieperse vestingen voor een dergelijk afwijkend percentage.

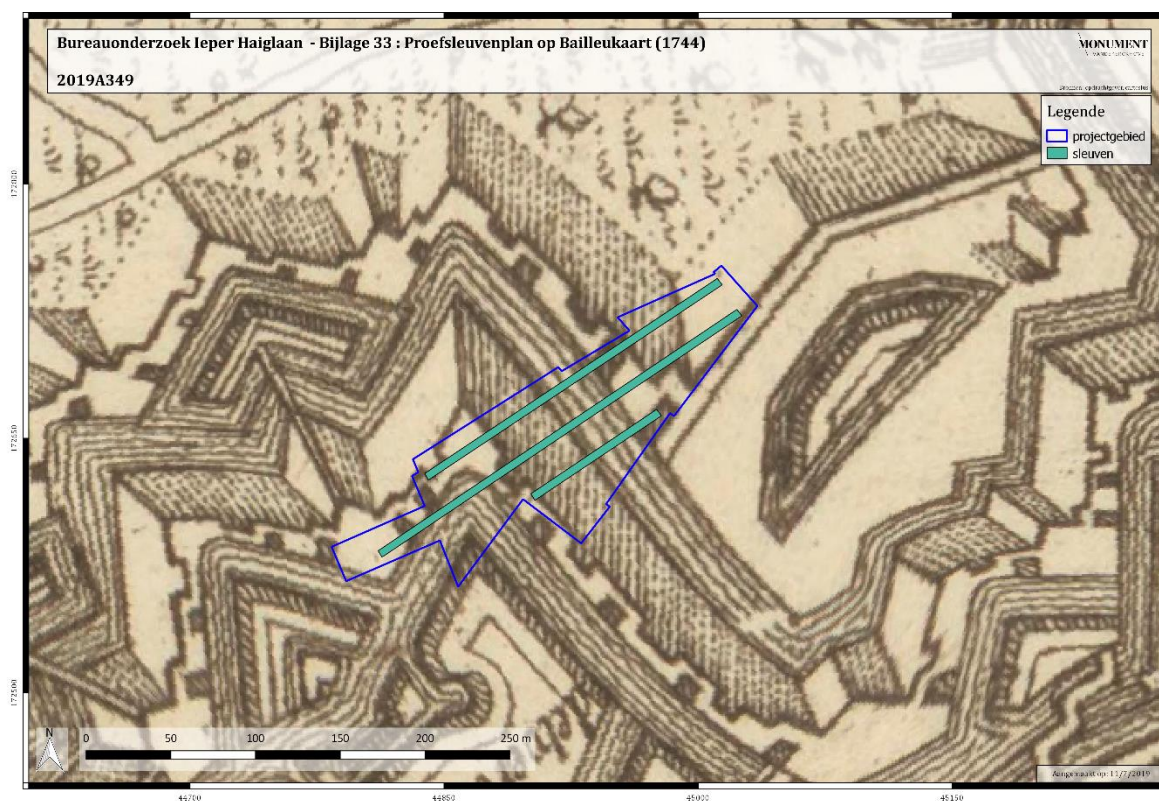
De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat, 8770 Ingelmunster. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard bij de bouwheer. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

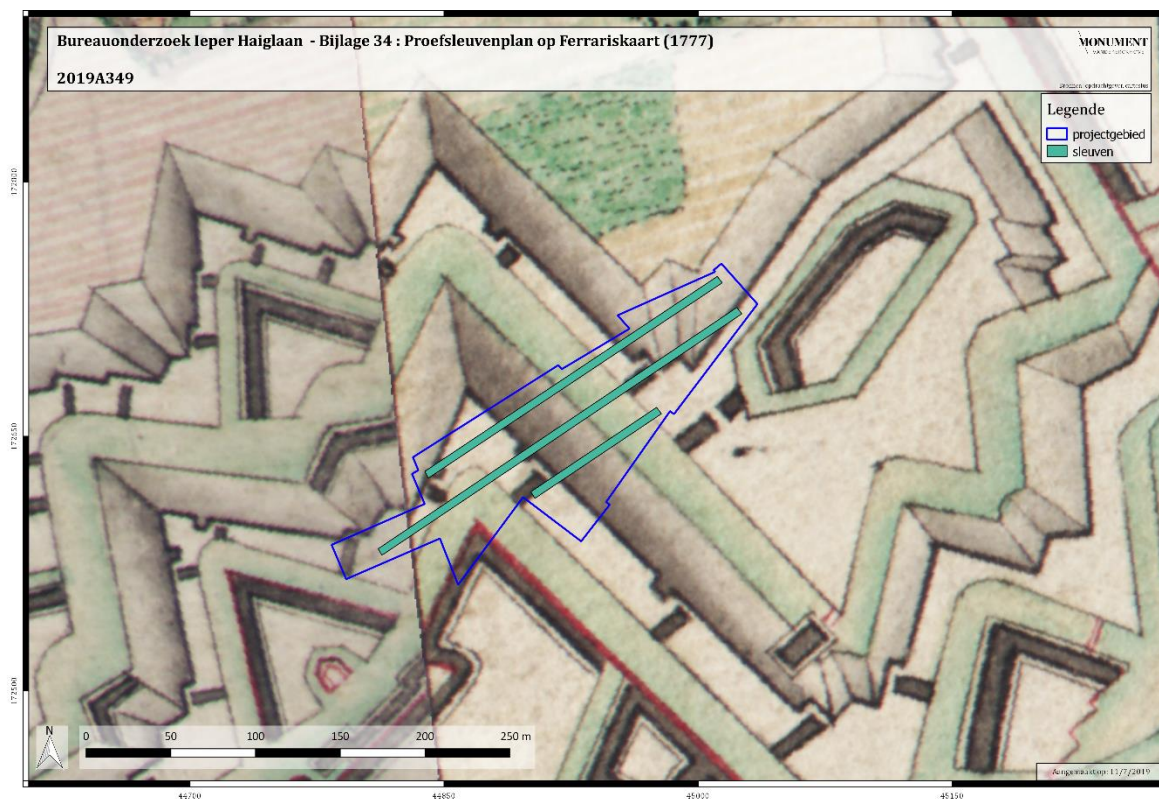
---

² HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed, juli 2016.

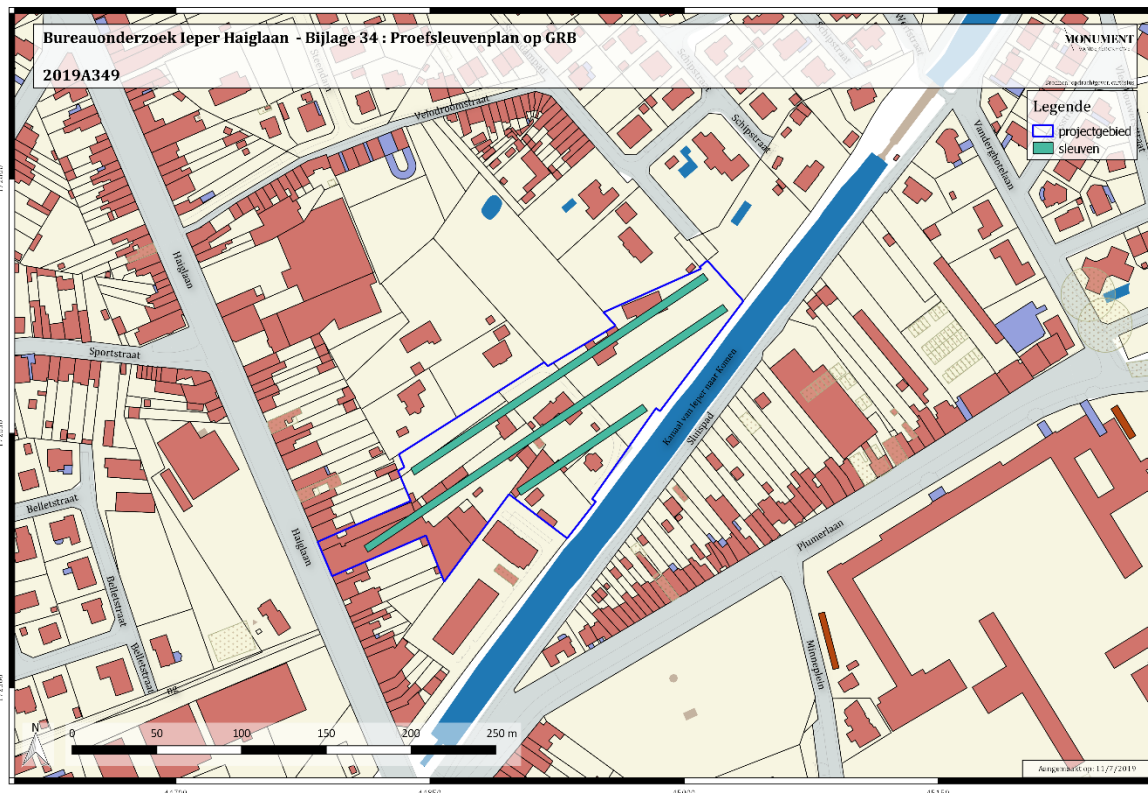

Figuur 2: Kaart Bailleu (1744) met proefsleuven (bijlage 8)

Figuur 3: Ferrariskaart (1777) met proefsleuven

Figuur 4: GRB met proefsleuven

- **Gewenste competenties**

- ➔ Het is van belang dat gedurende het vooronderzoek met ingreep in de bodem, het veldwerk wordt uitgevoerd door een archeoloog met voldoende ervaring in het prospecteren en waarderen van middeleeuwse en postmiddeleeuwse sites.
- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen met ervaring in stedelijke contexten waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 180 werkdagen ervaring heeft met prospecties in stadscontexten. Hierbij dient men ervaring te hebben met minstens 1 gelijkaardige site (vaubanversterking) als leidinggevende.
- ➔ De archeoloog-assistent heeft minstens 60 werkdagen ervaring met prospecties in stedelijke context.
- ➔ Gedurende het veldwerk dient een aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zandleembodems.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.